Development Strategies in Medical Education

Spring 2024. Vol 11. Issue 1

Research Article

Evaluation of the effective factors of Academic Failure from the perspective of Proffesional Doctorate students from Tabriz University of Medical Sciences

Parvin Dehghan[1], Mehdi Ghassabi Chorsi[2], Vahed Mamandi[2], * Reza Ghafari Bavil[3]

1. Research Committee, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran.
2. Center for Educational Research in Medical Sciences(CERMS), Department of Medical Education, School of Medicine, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran..
3. Educational Research Center of Medical Sciences, Department of Medical Education, Faculty of Medicine, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran.

Use your device to scan and read the article online

Citation: Dehghan P, Ghassabi Chorsi M, Mamandi V, Ghafari Bavil R. Evaluation of the effective factors of Academic Failure from the perspective of Proffesional Doctorate students from Tabriz University of Medical Sciences. Development Strategies in Medical Education. 2024; 11(1):13-26. [In Persian]

Article Info:
Received: 4 Apr 2024
Accepted: 10 Sep 2024
Available Online: 10 Nov 2024

Key words:
Academic Failure, Processional Doctorate, Students, Tabriz University of Medical Sciences.

ABSTRACT

Introduction: timely identification of factors affecting academic dropout, from the point of view of related people, can play a significant role in preventing it; Therefore, the current research was conducted with the aim of evaluating the effective factors of Academic Failure from the point of view of Processional Doctorate students of Tabriz University of Medical Sciences in the academic year of 2022-2023.

Methods: This descriptive and survey research was designed on 474 general doctoral students entering 2018. The sample size was determined based on Morgan's table of 214 people and its distribution was done in a proportional class. Data were collected using a standard questionnaire with 52 questions on a 5-point Likert scale. Questionnaires were completed in Pressline software and data analysis was done using descriptive statistics, independent t test and Friedman test in SPSS 24 software.

Results: According to the findings of the research, Pre-university educational factors, aUniversity educational factors, psychological factors, and social and economic factors are effective ($P<0.05$). The ranking of the effective factors of academic performance was different from the students' point of view ($P<0.05$) and University educational factors had the highest rank and economic-social factors had the lowest rank among the effective factors of academic performance.

Discussion: Due to the inappropriate effects of academic failure on educational systems, family, society and students, appropriate solutions should be provided to identify and prevent it, and support measures for students exposed to academic failure and its subsequent effects should be considered.

*** Corresponding Author:**
Dr Raza Ghaffari
Address: Medical Education Research Center, Tabriz University of Medical Sciences,Tabriz, Iran.
Tel: +98 9143142866
E-mail: ghafarir@gmail.com

Copyright © 2024 The Author[s];
This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License [CC-By-NC: https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/legalcode.en], which permits use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-05]

Development Strategies in Medical Education

Extended Abstract

Introduction:

A core mission of universities is to cultivate competent and effective human capital capable of contributing across diverse societal sectors. Students, as a nation's most valuable resource, are of particular importance. The increasing demand for health and medical services, driven by population growth and aging, has resulted in a significant rise in medical student enrollment. However, some students encounter substantial challenges during their studies, leading to attrition due to various factors, including academic failure. The importance of academic performance in medical education warrants consideration from multiple perspectives. Economically, given that per capita education expenditure in Iran is derived from national income, academic failure can impose a considerable financial burden on society. Socially, low academic performance can result in the training of underperforming specialists, ultimately leading to lower quality service provision and a decline in social welfare. Individually, academic failure can negatively impact students' self-confidence, communication skills, and future economic prospects.

Given the detrimental consequences of medical student attrition on society, patients, and the broader healthcare system, and considering the variable results of existing research, the influence of the research context, the unique challenges posed by the COVID-19 pandemic, the multifaceted nature of factors contributing to academic dropout, the distinct perspectives of different generations (particularly Generation Z), and the absence of recent comprehensive research on the factors influencing academic dropout among professional doctoral students at Tabriz University of Medical Sciences, this study was designed to investigate these factors from the perspective of students who commenced their studies in 2019.

Methods:

This study employed a quantitative, descriptive-survey approach. The target population comprised all professional doctoral students (medicine, dentistry, and pharmacy) who matriculated at Tabriz University of Medical Sciences in 2019. A sample size of 214 was determined using the Morgan table, and proportional stratified sampling was employed. Inclusion criteria were completion of at least two academic semesters and informed consent to participate. Guest students and those declining participation were excluded. The questionnaire consisted of two sections: demographic information and 52 questions across four domains: pre-university educational factors (5 questions, average score 12.5), post-university educational factors (27 questions, average score 67.5), psychological factors (16 questions, average score 40), and socio-economic factors (4 questions, average score 10). Data collection involved coordinating with educational departments and student representatives. Given limited face-to-face access and student workload, the questionnaire was administered electronically using Porsline software. Data analysis was performed using SPSS version 24. Data normality was assessed using skewness and kurtosis indices. Given the normal distribution of data, independent t-tests, Levene's test, and the Friedman test were employed.

Results:

Given the normal distribution of the data, parametric tests were used to analyze the hypotheses and research questions. The findings indicated that, from the students' perspective, post-university educational factors, psychological factors, pre-university educational factors, and socio-economic factors, respectively, contribute to academic decline ($p \geq 0.05$).

Conclusion:

The findings of this study confirm that educational, psychological, and socioeconomic factors contribute to medical student attrition, aligning with previous research. Given the crucial role of physicians in community health, medical student dropout can have significant repercussions for the healthcare system. Therefore, identifying and addressing the underlying causes of this phenomenon is essential. However, limitations, such as the use of a questionnaire for data collection, may limit the generalizability of these findings to other populations.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-05]

مقاله پژوهشی

عوامل مؤثر برافت تحصیلی از دیدگاه دانشجویان دکترای حرفه‌ای دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۴۰۲

پروین دهقان[۱]، مهدی قصابی چورسی[۲]، واحد ممندی[۲]، *رضا غفاری باویل[۳]

۱. کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.
۲. مرکز تحقیقات آموزشی علوم پزشکی، گروه آموزش پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران.
۳. گروه آموزش پزشکی تبریز، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.

Use your device to scan and read the article online

Citation: Dehghan P, Ghassabi Chorsi M, Mamandi V, Ghafari Bavil R. Evaluation of the effective factors of Academic Failure from the perspective of Proffesional Doctorate students from Tabriz University of Medical Sciences. Development Strategies in Medical Education. 2024; 11(1):13-26. [In Persian]

اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت: ۱۶ فروردین ۱۴۰۳
تاریخ پذیرش: ۲۰ شهریور ۱۴۰۳
تاریخ انتشار: ۲۰ آبان ۱۴۰۳

چکیده

هدف: شناسایی به‌موقع عوامل مؤثر برافت تحصیلی، از دیدگاه افراد مرتبط، می‌تواند در پیشگیری از آن نقش به سزایی داشته باشد؛ بنابراین پژوهش حاضر باهدف ارزیابی عوامل مؤثر برافت تحصیلی از دیدگاه دانشجویان دکترای حرفه‌ای دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ انجام یافته است.

روش‌ها: این پژوهش توصیفی و پیمایشی بر روی ۴۷۴ نفر از دانشجویان دکترای حرفه‌ای دانشگاه علوم پزشکی تبریز ورودی سال ۱۳۹۸ طراحی گردیده است. داده‌ها با استفاده از یک پرسشنامه استاندارد متشکل از دو بخش جمع‌آوری شد. بخش اول شامل اطلاعات فردی بود و بخش دوم شامل ۵۲ سؤال است که به‌صورت مقیاس لیکرت ۵ نقطه‌ای ارزش گذاری شده است. پرسشنامه‌ها در نرم‌افزار پرس لاین تکمیل‌شده و تجزیه تحلیل داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی، آزمون تی مستقل و آزمون فریدمن در نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۴ انجام گرفت.

یافته‌ها: براساس یافته‌های پژوهش عوامل آموزشی قبل از دانشگاه، عوامل آموزشی دانشگاه، عوامل روانی و عوامل اجتماعی و اقتصادی درافت تحصیلی مؤثر هستند ($P<0/05$). رتبه‌بندی عوامل مؤثر برافت تحصیلی از دیدگاه دانشجویان متفاوت بود ($P<0/05$) و عوامل آموزشی دانشگاه بالاترین رتبه و عوامل اقتصادی- اجتماعی پایین‌ترین رتبه را در بین عوامل مؤثر برافت تحصیلی داشتند.

نتیجه‌گیری: افت تحصیلی به عنوان پدیده‌ای پیچیده، تأثیرات منفی قابل توجهی بر نظام آموزشی، خانواده، جامعه و به ویژه خود دانشجو برجای می‌گذارد. لذا، شناسایی عوامل مؤثر در افت تحصیلی و تدوین راهکارهای پیشگیرانه از یک سو و ارائه حمایت‌های لازم به دانشجویانی که در معرض این خطر قرار دارند، از اهمیت بالایی برخوردار است. در این راستا، ارتقای کیفیت آموزش، توانمندسازی اساتید برای استفاده از روش‌های نوین آموزشی و ارزیابی، و فراهم آوردن امکانات آموزشی و رفاهی مناسب برای دانشجویان، از جمله اقدامات ضروری به شمار می‌آیند.

کلیدواژه‌ها :
افت تحصیلی، دکترای حرفه‌ای، دانشجویان، دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

*نویسنده مسئول:
دکتر رضا غفاری باویل
نشانی: دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.
تلفن: 9143142866 98+
پست الکترونیک: ghafarir@gmail.com

Copyright © 2024 The Author[s];
This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License [CC-By-NC: https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/legalcode.en], which permits use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-05]

مقدمه:

یکی از مهم‌ترین رسالت‌های دانشگاه‌ها، تربیت نیروی انسانی کارآمد و مؤثر است که بتوانند در عرصه‌های مختلف جامعه ایفای نقش کنند [۱]. دانشجویان به عنوان سرمایه‌های انسانی ارزشمند هر کشور، از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. با توجه به افزایش تقاضا برای خدمات بهداشتی و درمانی در نتیجه رشد جمعیت و سالمندی، شاهد افزایش چشمگیر تعداد دانشجویان علوم پزشکی هستیم [۲]. این در حالی است که برخی از این دانشجویان به دلایل مختلفی از جمله افت تحصیلی، با چالش‌های جدی در طول تحصیل مواجه شده و از ادامه تحصیل باز می‌مانند [۳].

به‌طورکلی اهمیت عملکرد تحصیلی در طی دوره دانشجویی در رشته‌های علوم پزشکی از چندین جهت قابل‌تأمل است، ازلحاظ اقتصادی، با توجه به این‌که سرانه تحصیلات در ایران براساس درآمدهای ملی است، افت تحصیلی می‌تواند بار اقتصادی بزرگی برای جامعه تحمیل نماید، از لحاظ اجتماعی، عملکرد پایین تحصیلی، می‌تواند باتربیت نیروی متخصص ناکارآمد و درنهایت ارائه خدمات باکیفیت پایین‌تر و عدم تأمین رفاه اجتماعی همراه باشد، ازلحاظ فردی هم، پدیده افت تحصیلی، مشکلاتی همچون کاهش اعتمادبه‌نفس، عدم برقراری ارتباط مناسب با محیط و شکست اقتصادی در آینده را برای دانشجو به ارمغان خواهد آورد [۳]. بسیاری از مربیان، جامعه شناسان، روانشناسان برحسب دیدگاه‌های خاص خود به مسئله افت تحصیلی نگریسته‌اند و تعاریف گوناگونی از آن ارائه داده‌اند [۴]. سازمان جهانی یونسکو الزام به تکرار واحدهای درسی، ترک تحصیل دانشجویان و کاهش کیفیت علمی و آموزشی دانشجو یا دانش‌آموز را افت تحصیلی قلمداد نموده است [۵].

افت تحصیلی به عنوان یکی از چالش‌های جدی در نظام‌های آموزشی، به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه، پیامدهای روانی، اجتماعی و خانوادگی متعددی برای دانشجویان به همراه دارد [۶]. این پدیده در حوزه علوم پزشکی به دلیل حساسیت بالای شغل پزشکی و تأثیر آن بر سلامت جامعه، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است [۷]. افت تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی، به ویژه دانشجویان دوره دکترای حرفه‌ای، می‌تواند منجر به کاهش کیفیت خدمات بهداشتی و درمانی و در نهایت، به خطر افتادن سلامت جامعه شود [۸،۹]. براساس مطالعه‌های مرور سیستماتیک فتی و همکاران و آذری و همکاران، مهم‌ترین عوامل مرتبط با افت تحصیلی در دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران؛ سن بالا، جنس مذکر، سکونت در خوابگاه، غیربومی بودن، اشتغال پاره‌وقت، متأهل بودن، پایین بودن سطح سواد والدین، معدل پایین دوران متوسطه، فاصله زیاد بین اخذ دیپلم تا ورود به دانشگاه، استفاده از سهمیه‌ها، تحصیل در دوره شبانه یا ناپیوسته، عدم مشاوره تحصیلی و عدم حضور در کلاس درس است [۱۰،۱۱]. به نظر می‌رسد علاوه بر عوامل فوق، افزایش روند افت تحصیلی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی در سال‌های اخیر، متأثر از عوامل اصلی نظیر اتخاذ سیاست افزایش پذیرش تعداد دانشجو بدون در نظر گرفتن رویکردهای حمایتی از دانشجویان، متغیرهای تحصیلی و معیارهای ورود به دانشگاه باشد [۱۲].

با توجه به این‌که افت تحصیلی خسارات جبران‌ناپذیری بر نظام آموزشی، جامعه و خانواده دانشجویان وارد کرده و باعث سرخوردگی، احساس حقارت، بی‌کفایتی، خودپنداری منفی دانشجویان می‌شود، مطالعه و شناخت عوامل مؤثر برافت تحصیلی دانشجویان که هوشمندترین افراد جامعه و آینده‌سازان هر کشوری هستند، می‌تواند منجر به شناسایی به‌موقع دانشجویان درخطر شکست تحصیلی شده و در نتیجه مانع از هدر رفتن سرمایه‌های مادی و انسانی گردیده و با کمک به برنامه‌ریزی صحیح در جهت کسب مهارت‌های علمی و عملی دانشجویان به دستیابی رسالت دانشگاه و روند رشد آموزشی کمک نماید [۴]. دراین‌بین، با توجه به پیامدهای منفی افت تحصیلی دانشجویان گروه‌های علوم پزشکی بر جامعه، بیماران و سایر حرفه‌ای، نتایج متفاوت مطالعات، تأثیر محیط پژوهش بر نتایج مطالعات، شرایط اختصاصی حاکم بر محیط‌های آموزشی به‌واسطه وجود پاندمی کووید ۱۹، گستردگی عوامل زمینه‌ساز افت تحصیلی دانشجویان، متفاوت بودن دیدگاه دانشجویان نسل‌های مختلف (نسل Z) و فقدان مطالعه‌ای در خصوص بررسی جامع عوامل مؤثر برافت تحصیلی از دیدگاه دانشجویان دکترای حرفه‌ای در سال‌های اخیر در

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-05]

دانشگاه علوم پزشکی تبریز، مطالعه حاضر باهدف بررسی عوامل مؤثر برافت تحصیلی از دیدگاه دانشجویان دکترای حرفه‌ای دانشگاه علوم پزشکی تبریز ورودی ۱۳۹۸ طراحی گردید.

مواد و روش‌ها:

پژوهش حاضر با رویکرد کمّی و به روش توصیفی-پیمایشی انجام شده است. جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانشجویان دکترای حرفه‌ای (پزشکی، دندان‌پزشکی و داروسازی) ورودی سال ۱۳۹۸ دانشگاه علوم پزشکی تبریز به تعداد ۴۷۴ نفر تشکیل می‌دهند. حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان ۲۱۴ نفر تعیین شده و نمونه‌گیری به صورت طبقه‌ای نسبتی انجام شده است. معیار ورود به مطالعه، گذراندن حداقل دو ترم تحصیلی و رضایت برای شرکت در پژوهش بوده است. دانشجویان مهمان و افرادی که تمایلی به شرکت در پژوهش نداشتند، از مطالعه حذف شده‌اند.

به منظور جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه استاندارد قاسمی و همکاران با ضریب آلفای ۰/۹۳ بود. این پرسشنامه متشکل از دو بخش است: بخش اول شامل اطلاعات فردی است و بخش دوم شامل ۵۲ سؤال در چهار بخش است: عوامل آموزشی قبل از ورود به دانشگاه دارای ۵ سؤال با میانگین ۱۲/۵، عوامل آموزشی پس از ورود به دانشگاه دارای ۲۷ سؤال با میانگین ۶۷/۵، عوامل روانی دارای ۱۶ سؤال با میانگین ۴۰ و عوامل اقتصادی - اجتماعی شامل ۴ سؤال با میانگین ۱۰ است [۱۳]. میزان موافقت شرکت‌کنندگان با هر یک از عوامل مؤثر درافت تحصیلی با طیف لیکرت از خیلی کم=۱ تا خیلی زیاد= ۵ نمره‌گذاری شده است و میانگین نمرات برای بررسی هر عامل محاسبه‌شده است.

به‌منظور جمع‌آوری اطلاعات و بررسی متغیرهای تحقیق، پس از مشخص شدن نمونه آماری با همکاری گروه‌های آموزشی با نمایندگان دانشجویان رشته‌های موردمطالعه هماهنگی انجام شد سپس با توجه به محدودیت دسترسی حضوری به دانشجویان و مشغله تحصیلی آنان جهت پاسخگویی متناسب با زمان مشارکت‌کنندگان پرسشنامه به‌صورت الکترونیکی در نرم‌افزار پرس لاین تهیه و بین جامعه هدف توزیع و دریافت گردیده است.

جهت تجزیه تحلیل داده‌های جمع‌آوری‌شده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۴ استفاده شده است. ابتدا نرمال و غیر نرمال بودن توزیع داده‌ها با استفاده از شاخص‌های چولگی و کشیدگی بررسی شد. با توجه به نرمال بودن توزیع داده‌ها از آزمون‌های؛ تی مستقل، آزمون لوین، آزمون فریدمن استفاده شده است.

یافته‌ها:

با توجه به نرمال بودن توزیع داده‌ها برای تحلیل فرضیه‌ها و سؤالات تحقیق از آزمون‌های پارامتریک استفاده‌شده است. براساس یافته‌ها وضعیت میانگین و نمره t عوامل مؤثر برافت تحصیلی از دیدگاه دانشجویان دکترای حرفه‌ای دانشگاه علوم پزشکی تبریز در جدول ۱ ارائه گردیده است، همچنین براساس اطلاعات جدول ۱ فرضیه‌های تحقیق مورد تائید قرارگرفته است (P≤۰/۰۵).

جدول ۱: تعیین اثر عوامل مؤثر برافت تحصیلی از دیدگاه دانشجویان دکترای حرفه‌ای دانشگاه علوم پزشکی تبریز

متغیر	t	df	sig	M	test Value
عوامل آموزشی قبل از ورود به دانشگاه	۶۴/۳۰	۲۱۳	۰/۰۰۰	۱۶/۹۲	۵
عوامل آموزشی دانشگاه	۷۹/۷	۲۱۳	۰/۰۰۰	۹۹/۳۱	۲۷
عوامل روانی	۵۴/۱۴	۲۱۳	۰/۰۰۰	۵۲/۶۵	۱۶
عوامل اجتماعی - اقتصادی	۴۸/۶۶	۲۱۳	۰/۰۰۰	۱۳/۹۳	۴

براساس یافته‌ها، میانگین رتبه محاسبه‌شده برای ارزیابی تأثیر عوامل مؤثر برافت تحصیلی از دیدگاه دانشجویان دکترای حرفه‌ای دانشگاه علوم پزشکی تبریز در جدول ۲ خلاصه شده است. براساس نتایج جدول ۲ مقدار آزمون خی دو، برابر با ۶۰۴/۱۹۶ و با سطح معنی‌داری مطلوب برآورده شده است (P=۰/۰۰۰). به این معنی که رتبه‌بندی عوامل

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-05]

مؤثر برافت تحصیلی از دیدگاه دانشجویان دکترای حرفه‌ای دانشگاه علوم پزشکی تبریز متفاوت است و عوامل آموزشی قبل از ورود به دانشگاه بالاترین رتبه و عوامل اقتصادی- اجتماعی پایین‌ترین رتبه را در بین عوامل مؤثر برافت تحصیلی داشته‌اند

جدول ۲ : رتبه‌بندی عوامل مؤثر برافت تحصیلی از دیدگاه دانشجویان دکترای حرفه‌ای دانشگاه علوم پزشکی تبریز

ردیف	عوامل		میانگین رتبه
۱	عوامل آموزشی دانشگاه		۳/۹۹
۲	عوامل روانی		۳/۰۱
۳	عوامل قبل از ورود به دانشگاه		۱/۸۰
۴	عوامل اقتصادی - اجتماعی		۱/۲۰
	آزمون فریدمن		
خی دو	کل	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
۶۰۴/۱۹۶	۲۱۴	۳	۰

بحث و نتیجه‌گیری:

افت تحصیلی به معنی عدم موفقیت در تحصیل بوده است و موجب اتلاف هزینه‌های آموزش عالی، زیان‌های فردی، خانوادگی، اجتماعی و اقتصادی می‌شود. در این پژوهش، دیدگاه دانشجویان دکترای حرفه‌ای ورودی ۱۳۹۸ دانشگاه علوم پزشکی تبریز در خصوص عوامل مؤثر برافت تحصیلی موردبررسی قرارگرفته است. عوامل آموزشی قبل از ورود به دانشگاه، عوامل آموزشی پس از ورود به دانشگاه، عوامل روانی و عوامل اقتصادی- اجتماعی به‌طور معنی‌داری برافت تحصیلی دانشجویان مؤثر بودند. یافته‌ها نشان داد که به ترتیب عوامل آموزشی دانشگاه، عوامل روانی، عوامل آموزشی قبل از ورود به دانشگاه و عوامل اجتماعی – اقتصادی برافت تحصیلی مؤثر هستند.

در حیطه عوامل آموزشی قبل از ورود به دانشگاه، دانشجویان به ترتیب عامل علاقه به رشته تحصیلی، آگاهی در مورد محتوای رشته تحصیلی، سطح تحصیلات والدین، معدل دیپلم یا دوره پیش‌دانشگاهی و فاصله سال اخذ دیپلم با سال ورود به دانشگاه را برافت تحصیلی مؤثر دانسته‌اند. یافته‌های پژوهش حاضر با یافته‌های؛ پارسی و همکاران، ده بزرگی، چنگیز و همکاران، قاسمی و همکاران، رحیمی پردنجانی و همکاران، کمالی و همکاران ویم شورست و الارد همسو است[۱۷-۸،۱۳]. علاقه‌مندی به رشته تحصیلی یکی از عواملی است که می‌تواند با پیشرفت و افت تحصیلی ارتباط نزدیکی داشته باشد که نتایج مطالعه حاضر با نتایج برخی پژوهش‌های انجام‌شده مطابقت دارد [۱۹،۱۸،۱۳]. درواقع علاقه به رشته تحصیلی موجب ایجاد نگرش و انگیزه مثبت شده و به دنبال آن فرد تلاش بیشتری را برای رسیدن به عملکرد تحصیلی بهتر از خود نشان می‌دهد.

از دیگر عوامل مؤثر برافت تحصیلی در طی دوره قبل از ورود به دانشگاه، عدم آگاهی در مورد رشته تحصیلی است، یافته‌های پژوهش حاضر بیانگر آن است که اکثر دانشجویان در بدو ورود به دانشگاه نسبت به رشته تحصیلی خودآگاهی متوسطی دارند، نداشتن آگاهی و علاقه نسبت به رشته تحصیلی موجب به وجود آمدن عدم تطابق بین آینده شغلی افراد با نیازها و انتظاراتشان می‌گردد و عواقب سوء ناشی از این مسئله متوجه جامعه، فرد، نظام آموزشی و سیستم سلامت می‌گردد [۲۰]. ولی در صورت شناخت رشته‌ها و علاقه به رشته تحصیلی، حس مسئولیت‌پذیری افزایش خواهد داشت که منجر به بالا رفتن کار آیی افراد می‌گردد[۲۱].

سطح تحصیلات والدین در دوره قبل از دانشگاه (ابتدایی، متوسطه) از دیگر عوامل آموزشی مؤثر برافت تحصیلی است. بسیاری از پژوهش‌های پیشین در سطوح پیش از دانشگاه،

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-05]

ارتباط معنادار میان تحصیلات والدین و بخصوص مادران خانواده‌ها، با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان را یادآور شده اند [۱۴،۱۹].

والدین با تحصیلات بالا، به همان نسبت زمینه و امکانات بیشتری را در جهت فراهم نمودن محیط مناسب برای فرزند خود ایجاد می‌کنند؛ زیرا خودشان تلاش زیادی برای رسیدن به موقعیت اکتسابی خود انجام داده اند درنتیجه می‌توانند خیلی بهتر موقعیت فرزند خود را درک نمایند و نیازهای او را خوب تشخیص دهند و با ایجاد بستر مناسب به دانشجو کمک نمایند مدارج علمی را راحت‌تر طی نموده و موفق شود. ولی براساس برخی یافته‌ها ارتباطی بین سطح تحصیلات والدین با افت تحصیلی دانشجویان در دوران تحصیل در دانشگاه گزارش نشده است [۲۲]. به نظر این پدیده مؤید عملکرد مستقل‌تر دانشجو در حین تحصیل از خانواده در مقایسه با دوران تحصیلی قبل از ورود به دانشگاه بوده است که این موضوع نیاز به بررسی بیشتری دارد.

مطالعات متعدد نشان می‌دهد که عوامل آموزشی پیش از ورود به دانشگاه، به ویژه معدل دوره دبیرستان، تأثیر قابل توجهی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان در دانشگاه دارد. وجود ارتباط مثبت و قوی بین معدل دیپلم و موفقیت تحصیلی در دانشگاه، نشان‌دهنده اهمیت نقش پایه تحصیلی در موفقیت‌های آکادمیک است. این یافته‌ها بر ضرورت توجه به عوامل پیش‌بینی‌کننده موفقیت تحصیلی از جمله معدل دوره دبیرستان در فرایند پذیرش دانشجو تأکید می‌نماید [۸،۱۹،۲۳-۲۶]. این مسئله می تواند گویای این نکته باشد که دانشجویان با معدل دیپلم بالاتر دارای پشتکار و تلاش بیشتری بوده و همچنین به دلیل درک بهتر دروس پایه دبیرستانی، در دوران دانشجویی نیز از وضعیت بهتری برخوردار هستند [۲۶].

در حیطه عوامل آموزشی قبل از ورود به دانشگاه، فاصله بین اخذ دیپلم و ورود به دانشگاه از عوامل دیگری است که می‌تواند پیش‌بینی کننده افت تحصیلی دانشجویان باشد [۸،۱۴،۱۹]. دانشجویانی که بلافاصله وارد دانشگاه می شوند، از پیشرفت تحصیلی بهتری برخوردار هستند، علت این امر می‌تواند ناشی از بالا بودن بنیه علمی دانشجویانی باشد که بلافاصله وارد دانشگاه شده اند [۱۴]. دانشجویانی که با تأخیر بیش از یک سال وارد مقطع بعدی می شوند، احتمالاً میزان افت تحصیلی آن‌ها به واسطه سرخوردگی و کاهش انگیزه به دلیل تکرار در قبول نشدن بیشتر باشد [۵].

در حیطه عوامل آموزشی دانشگاه از نظر دانشجویان، به ترتیب عامل تنوع شیوه‌های تدریس، روش ارزیابی مدرس، شکاف بین دروس تئوری و عملی، حضور نامنظم و یا غیبت استاد در کلاس درس، برنامه‌ریزی آموزشی دانشکده، وجود استاد راهنما برای دانشجو برافت تحصیلی مؤثر بودند، یافته‌های پژوهش همسو با یافته‌های اسماعیل پوربندبنی، قاسمی و همکاران، طاهری میر قائد و همکاران، نجیمی و همکاران، داوری نیا، مایکل و همکاران، سیمون و همکاران است [۱۳،۱۸،۲۴،۲۷-۳۰].

عوامل آموزشی مؤثر درافت تحصیلی و پیشرفت تحصیلی در دانشگاه را می توان در چهار دسته عوامل آموزشی، مدیریت و برنامه ریزی آموزشی، امکانات آموزشی و عوامل فردی دسته بندی کرد [۵]. یکی از مهمترین عناصر نظام آموزش عالی و دانشگاه ها، اساتید دانشگاه می باشند که نقش تعیین کننده و انکارناپذیری در تحقق اهداف و رسالت های آموزش عالی از نظر کمی و کیفی دارند، عملکرد و تعامل آن‌ها با دانشجویان در ابعاد مختلف و روش‌هایی که برای تدریس استفاده می کنند نقش مهمی در چگونگی تحصیل و نتایج تحصیلی دانشجویان دارد [۳۱]. اساتید می توانند با ایجاد موقعیت های پویا و محرک در یادگیری، فراگیران را یاری کنند تا با توجه به علائق و توانایی های خویش به تجربه اندوزی و یادگیری بپردازند؛ بدین ترتیب زمینه ظهور انگیزه پیشرفت در آن‌ها فراهم می شود [۳۲].

پژوهش ها نشان داده است که آموزش و روش تدریس با شیوه نوین، فعال و با استفاده از گروه‌های مباحثه و مشارکتی، انگیزش پیشرفت تحصیلی فراگیران را بهبود می بخشد [۳۳]. استفاده از سبک های تدریس گوناگون با نظارت بر نیازهای متنوع یادگیرندگان و همچنین استفاده از تنوع در روش‌ها و سبک های تدریس در طی فرآیند

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-05]

یاددهی- یادگیری می تواند علاوه برافزایش میزان و عمق یادگیری، مشوق یادگیری طولانی مدت در تمام طول زندگی یادگیرندگان باشد[۳۴]. نتایج پژوهش های یونسکو در کشورهای آسیایی و اقیانوسیه نشان داده است که به کارگیری روش‌های تدریس مناسب و استفاده از روش‌های فعال آموزشی باعث جلوگیری از افت تحصیلی می‌شود [۱۷].

ارزیابی عملکرد دانشجویان همواره از چالش هایی بوده است که اساتید و دانشجویان با آن روبرو بوده اند و بدون شک سبک و سیاق ارزیابی خصوصاً در ارزشیابی بالینی درافت تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانشجویان مؤثر است، برخی مشکلات مطرح شده در این زمینه شامل عدم ثبات ابزارهای به کار گرفته شده از سالی به سال دیگر و از دوره‌ای به دوره دیگر، ناهماهنگی در فرآیند ارزشیابی به وسیله مربیان بالینی و عدم وجود چارچوبی مناسب برای نشان دادن پیشرفت دانشجویان است[۳۵]، همچنین برخی دانشجویان نیز معتقدند که ابزارهای ارزشیابی، توجه چندانی به مهارت های عملکردی دانشجویان ندارند [۳۶].

شکاف بین دروس تئوری و عملی محیط آموزش از دیگر عوامل آموزشی دانشگاه است، که می‌تواند برافت تحصیلی تأثیرگذار باشد [۳۱]. متخصصان آموزش، دریافته اند؛ یادگیری زمانی بهتر صورت می گیرد که شرایط آن نیز فراهم شده باشد، از طرفی برای یادگیری هر فردی راهبردهای متفاوتی وجود دارد[۵]. در حال حاضر بین آنچه در کلاس به دانشجویان آموزش داده می‌شود با آنچه در محیط بالینی رخ می‌دهد ارتباطی وجود ندارد [۳۷]. از نظر بندال آموزش دهندگان افرادی را آموزش می‌دهند که افزایش مهارت بر روی کاغذ دارند تا به جای تخصص در عملکرد و این موضوع که فراگیران آنچه در تئوری یاد می‌گیرند به طور چشمگیری از آنچه واقعاً در عمل می‌دهند فاصله دارد [۳۸].

برخی عوامل مؤثر برافت تحصیلی در دانشگاه نیز مربوط به خود دانشجو است، از آن جمله می‌توان به نظم حضور دانشجویان در کلاس‌ها، ساعات مطالعه در طول روز، نحوه آماده شدن برای امتحانات و میزان حضور در فضای مجازی اشاره کرد. به طورکلی، اثربخشی فعالیت‌هایی که در سطوح مختلف نظام آموزشی صورت می‌گیرد، با توجه به نتایج حاصل از انجام فعالیت‌های آموزشی در زمان آموزش دانشگاه است.

در حیطه تأثیر عوامل روانی برافت تحصیلی از دیدگاه دانشجویان، به ترتیب عامل تک والدی بودن، دوری از خانواده، مختلط بودن کلاس های درس، وجود بیماری جسمانی حاد در خود فرد و افراد درجه یک خانواده، متارکه والدین و داشتن ارتباط با جنس مخالف، تجربه شکست عاطفی و فوت یکی از افراد درجه یک در حین تحصیل در دانشگاه، بیشترین تأثیر را برافت تحصیلی داشتند. یافته‌های پژوهش همسو با یافته‌های اسماعیل‌پور بندبنی، نجیمی و همکاران، مایکل و همکاران، سیمون و همکاران، فرونزتی کلادون و گریپا، اجاوی و همکاران است [۱۸،۲۴،۲۷،۳۹،۴۰].

عدم وجود محیط آزاد و توأم با تفاهم در خانواده، عدم ارج و بها دادن والدین به تحصیل و عدم تقویت روحیه از طرف خانواده مهمترین عوامل تأثیرگذار درافت تحصیلی از دیدگاه دانشجویان در حیطه عوامل خانوادگی است، نقش والدین در پیشرفت تحصیلی افراد امری مهم است، والدین الگوی مناسب‌تری برای دانشجویان محسوب می‌شوند[۴۰]. اختلافات و تنش‌های خانوادگی منجر به افت تحصیلی دانشجویان می‌گردد؛ بنابراین این نکته را باید متذکر شد که خانواده‌های دانشجویان موظفاند که نه تنها هزینه مورد نیاز آنان را فراهم کنند بلکه بستر مناسبی در محیط خانه بسازند تا فرزندشان بتواند در آرامش کامل تحصیل نمایند، از سوی دیگر فرزندان خانواده هم در قبال زحمات والدین خود باید احساس مسئولیت نموده و وظایف خود را به نحو احسن انجام دهند.

دانشجویانی که توانایی سازگاری با محیط دانشگاهی را دارند، معمولاً تعاملات مثبت و پاداش‌دهنده‌ای را تجربه می‌کنند که منجر به افزایش احساس یکپارچگی آن‌ها با محیط دانشگاه می‌شود. این یکپارچگی، به نوبه خود، با موفقیت تحصیلی دانشجویان رابطه مستقیم دارد. بر اساس این دیدگاه، احساس راحتی و امنیت در محیط دانشگاه

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-05]

نقش کلیدی در ایجاد یکپارچگی و در نتیجه، موفقیت تحصیلی دانشجویان ایفا می‌کند. عدم احساس راحتی و امنیت می‌تواند به عنوان یکی از عوامل مهم ترک تحصیل دانشجویان تلقی شود. همانطور که تجربه عاطفی تأثیر مهمی بر بهزیستی افراد دارد، به همان اندازه اگر رابطه عاطفی به ناکامی و شکست منجر شود سلامت روان و بهزیستی افراد خصوصاً دانشجویان را تهدید می‌کند. شرایط بد عاطفی همانند ناکامی‌های مکرر و شکست‌های پی‌درپی می‌تواند نشانه عمیقی در شرایط عاطفی فراگیران به جا گذاشته و عطش تحصیلی افراد را به حداقل برساند. از این رو، شکست عاطفی را می‌توان به عنوان یکی از سازه‌های مهم و تأثیرگذار بر عملکرد تحصیلی دانشجویان در نظر گرفت [۴۰]. در حالت کلی تجربه‌های عاطفی نظیر عشق و سوگ در دوران دانشگاه پدیده بسیار شایعی است که معمولاً منجر به افت عملکرد تحصیلی می‌شود [۴۱].

در حیطه عوامل اجتماعی- اقتصادی مؤثر بر افت تحصیلی از نظر دانشجویان به ترتیب مشکلات اقتصادی خانواده، داشتن شغل تمام‌وقت یا پاره‌وقت و وضعیت مسکن (زندگی در خوابگاه) درافت تحصیلی مؤثر بودند. یافته‌های پژوهش با یافته‌های؛ پارسی و همکاران، قاسمی و همکاران، اسماعیل پور بندبنی، طاهری میرقائد و همکاران، کمالی و همکاران همسو است [۱۵،۲۹-۱۳]. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که دانشجویانی که از خانواده‌های با وضعیت اقتصادی پایین می‌باشند عملکرد تحصیلی ضعیفی دارند. اما در برخی از تحقیقات رابطه بین پایگاه اقتصادی اجتماعی و پیشرفت تحصیلی تائید نشده است، از جمله آن‌ها می‌توان به نتایج پژوهش چنگیزی آشتیانی اشاره کرد که با پژوهش حاضر همخوانی ندارد [۱۹]. براساس شواهد موجود محرومیت اقتصادی، عدم توجه والدین، پرجمعیت بودن خانواده و نامناسب بودن ساختار خانواده از عوامل مؤثر بر کاهش انگیزه دانشجویان است که و در نهایت، به افت تحصیلی آنان منجر می‌گردد [۴۲]. یافته‌های پژوهش زاپالا، نشان داد کسانی که از خانواده‌های سطح پایین اقتصادی بودند، کمتر مطالعه می‌کردند و نسبت به تحصیل نگرش منفی داشتند و زودتر ترک تحصیل می‌کردند. به نظر شمید، پایگاه اقتصادی اجتماعی ضعیف می‌تواند باعث افت تحصیلی شود، اما نقش این عامل برای همه موارد افت تحصیلی قابل توجیه نیست. به عبارت دیگر در برخی موارد، فاکتورهای دیگری در افت تحصیلی دخیل می‌باشند [۴۳]. داشتن یک درآمد متعارف برای رسیدن به هر موقعیتی در هر زمینه‌ای لازم است، از همین روی افرادی که فاقد توان مالی لازم باشند خیلی از امکانات مورد نیاز در دسترس آنان قرار نمی‌گیرد یا اینکه در راه رسیدن به اهداف خود با مشکلات عدیده‌ای مواجه می‌شوند.

براساس یافته‌های صادقی و همکاران بین نوع سکونت و محل سکونت با پیشرفت تحصیلی دانشجویان رابطه معنادار وجود دارد. در این مطالعه، دانشجویان بومی و دانشجویانی که خارج از خوابگاه سکونت داشتند نسبت به دانشجویان خوابگاهی پیشرفت تحصیلی بهتری داشتند [۴۴]. این تفاوت شاید به دلیل برخی مشکلات مثل دوری از خانواده، شلوغی و تعداد زیاد افراد در یک اتاق و ... باشد. به نظر می‌رسد دانشجویانی که با خانواده زندگی می‌کنند دچار مشکلات خوابگاهی نیستند، دانشجویان خوابگاهی معمولاً از امکانات رفاهی مناسب و کمبود مکان مناسب برای مطالعه و همچنین دوری از خانواده و آثار روانی ناشی از آن رنج می‌برند، این محدودیت‌ها و مشکلات می‌تواند مانع پیشرفت و موفقیت تحصیلی دانشجویان شود.

نتیجه‌گیری:

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که عوامل متعددی از جمله عوامل آموزشی قبل از ورود به دانشگاه، عوامل آموزشی دانشگاه، عوامل روانی و عوامل اقتصادی- اجتماعی، بر افت تحصیلی دانشجویان دکترای حرفه‌ای تأثیرگذار هستند. این یافته‌ها با نتایج مطالعات پیشین همخوانی دارد. با توجه به نقش حیاتی دانشجویان دکترای حرفه‌ای در سلامت جامعه، افت تحصیلی این دانشجویان می‌تواند عواقب جدی برای سیستم سلامت داشته باشد. لذا، شناسایی و رفع علل این پدیده، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. با این حال، محدودیت‌هایی همچون استفاده صرف از پرسشنامه برای جمع‌آوری داده‌ها، مانع از تعمیم‌پذیری کامل نتایج به سایر جمعیت‌ها می‌شود.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-05]

ملاحظات اخلاقی:

پیروی از اصول اخلاق در پژوهش

این مطالعه مورد تائید کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی تبریز IR.TBZMED.REC.1401.737 قرار گرفته است. این تحقیق براساس دستورالعمل‌ها و مقررات مندرج در بیانیه هلسینکی انجام شده است. برای رضایت شرکت‌کنندگان، ما رضایت کتبی را در صفحه مقدماتی پرسشنامه درج نمودیم و همه شرکت‌کنندگان قبل از پاسخ دادن به سؤالات رضایت آگاهانه دادند. شرکت در این مطالعه داوطلبانه بود.

حامی مالی

این مقاله بخشی از پایان‌نامه کارشناسی ارشد آموزش پزشکی مورد تائید دانشگاه علوم پزشکی تبریز است که با حمایت‌های مالی معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی تبریز (شماره طرح ۷۰۶۶۴) انجام پذیرفته است.

تعارض منافع

هیچ گونه تعارض منافعی در پژوهش حاضر وجود ندارد..

تشکر و قدردانی

نویسندگان از همکاری صمیمانه کلیه شرکت‌کنندگان کمال تشکر و قدردانی را اعلام می‌دارند.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-05]

References

1. Mirkazehi Rigi Z, Tafazoli M, Karimi Mooneghi H, Taghipour A. The education effect based on reflective education on critical thinking skills of midwifery students. JMED. 2019; 14(4):245-55. [In Persian] DOI: 10.18502/jmed.v14i4.2545
2. Bakouei F, Kheirkhah F, Salmalian H, Omidvar S. Effective factors on educational status of midwifery students in Babol University of Medical Sciences. SDME. 2010; 7(1):44-50. [In Persian] Link
3. O'Neill LD, Wallstedt B, Eika B, Hartvigsen J. Factors associated with dropout in medical education: A literature review. Med Educ. 2011; 45(5):440-54. PMID: 21426375 DOI: 10.1111/j.1365-2923.2010.03898.x
4. Pourmohammadi B, Kami G, Rahimi Pordanjani S. Academic failure in health students of Semnan university of medical sciences. DSME. 2020; 7(1):78-99. [In Persian] DOI: 10.29252/dsme.7.1.78
5. Ansari R, Haghdoost AA, Changiz T. Relationship between academic and educational conditions of medical students in Iran with academic failure: systematic review and comparing them with the views of professors. J Educ Ethics Nurs. 2019; 8(1-2):1-13. [In Persian] DOI: 10.52547/ethicnurs.8.1.2.1
6. Sanagoo A, Hesam M. Academic underachievement and some related factors associated with academic satisfaction in Golestan University of Medical Sciences' students. J Res Dev Nurs Midw. 2013; 9(2):90-6. [In Persian] Link
7. Moniri R, Ghalebtarash H, Mussavi GA. The reasons of educational failure among paramedical students in Kashan University of Medical Sciences. Iranian Journal of Medical Education 2006; 6(1):135-40. [In Persian] Link
8. Dehbozorgi G. A survey on dropout risk factors among medical students, Shiraz Medical University, 1999. J Babol Univ Med Sci. 2003; 5(5):74-8. [In Persian] Link
9. Gheibi S, Mohammad Loo R, Moosavi Vaezi SJ, Yekta Z, Pour Ali R, Kafili M. Academic failure and its underlying factors in medical students of Urmia University of Medical Sciences. SDME. 2011;7(2):141-6. [In Persian] Link
10. Fata L, Azari S, Baradaran H. A systematic review of the evaluation of academic decline in medical students. SDME. 2013; 10(2):150-7. [In Persian] Link
11. Azari S, Baradaran HR, Fata L. Causes of academic failure of medical and medical sciences students in Iran: A systematic review. Med J Islam Repub Iran. 2015; 29:302. PMID: 26913265
12. Eskandari M, Hojati A, Kolifarhood G. Trends of academic failure and its demographic determinants among medical students in Zanjan University of Medical Sciences. Iranian Journal of Medical Education. 2014; 14(2):174-83. [In Persian] Link
13. Ghasemi F, Hasanvand S, Valizadeh F. Frequency of academic failure and its associated factors from the viewpoint of students with and without academic failure in the Faculty of Nursing and Midwifery, Khoramabad, Iran. 3 JNE. 2014; 3(1):71-9. [In Persian] Link
14. Parsi B, Motevali Haghi F, Malekzadeh Shafarudi M, Eslamifar M, Barimani K. Study of academic failure and its associated factors on Students of different levels in Mazandaran university of medical science. Educ Strategy Med Sci. 2018; 11(3):143-8. [In Persian] Link
15. Kamali F, Rezaei P. Academic failure in medical students as an effective factor in community health. J Prevent Med. 2020; 7(1):73-80. [In Persian] DOI: 10.29252/jpm.7.1.76
16. Wimshurst K, Allard T. Personal and institutional characteristics of student failure. Assess Eval High Educ. 2008; 33(6):687-98. DOI: 10.1080/02602930701772911
17. Rahimi S, Heshmati H, Moghaddam Z. Survey the frequency and risk factors in the academic failure in students that living in dorms of Golestan University of Medical Sciences & Health Sciences in year 2011-2012. JMST-HUMS. 2014; 2(1):16-28. [In Persian] Link
18. Esmaeilpour-Bandboni M, Naderi Shad S, Kobrai F, Gholami-Chaboki B. Students' viewpoints about academic failure and some related factors in Guilan University of Medical Sciences. Res Med Edu. 2017; 9(3):72-65. [In Persian] DOI: 10.29252/rme.9.3.73

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-05]

19. Changizy Ashtyani S, Shamsi M, Mohammadbeygi A. Frequency of educational decline and some effective factors of student's opinion in Arak University of Medical Sciences, 2009. J Arak Uni Med Sci. 2010; 12(4):24-33. [In Persian] Link

20. Adhami Moghadam F, Sahebalzamani M, Tabatabaee Jamarani M, Farahani H, Aghababagoli N. The knowledge of Islamic Azad University Tehran Medical Branch students to their educational major at the time of entrance to the university. Medical Sciences. 2015; 25(2):151-6. [In Persian] Link

21. Amani F. The rate of awareness and interest of anesthesia students of medical university of Ardabil to their field of study. Journal of Student Research Committee. 2010; 2:37-42. [In Persian]

22. Seyed Majidi M, Babaei N, Adyani S, Bijani A. Assessment of individual factors affecting on academic achievement of dental students of Babol University of Medical Sciences. MEDEDJ. 2015; 4(1):43-36. [In Persian] Link

23. Shakerinia I. Relationship between diploma average and entrance exam (NEE) rank with Students academic progress. Rooyesh. 2018; 7(8):113-30. [In Persian] Link

24. McMichael AJ, Hetzel BS. Mental health problems among university students, and their relationship to academic failure and withdrawal. Med J Aust. 1975; 1(16):499-504. PMID: 1134406

25. Emamghorashi F, Heydari S, Najafipour S. Evaluation of effecting factors on educational status of medical students in Jahrom Medical University during 1994-2003. J Babol Univ Med Sci. 2010; 12(5):40-5. [In Persian] Link

26. Adelmashhadsari F, Mitra Elmi F, Mitra Elmi M. The Effect of Diploma Grade Point Average on Educational Evaluation Status of Medical Students in Babol University of Medical Sciences during 2006-2011. Res Med Edu. 2015; 7(4):39-45. [In Persian] DOI: 10.18869/acadpub.rme.7.4.39

27. Simpson K, Budd K. Medical student attrition: a 10-year survey in one medical school. Med Educ. 1996; 30(3):172-8. PMID: 8949550 DOI: 10.1111/j.1365-2923.1996.tb00739.x

28. Najimi A, Meftagh SD, Sharifirad G. The Factors Affecting Educational Failure, from the Perspective of the Students of Isfahan University of Medical Sciences, Iran. J Health Syst Res. 2012; 7(6):790-7. [In Persian] Link

29. Taheri Mirghaed M, Raadabadi M, Hosseini S, Bahadori M. Effective factors on educational failure in the viewpoint of allied medical students. Educ Strategy Med Sci. 2014; 7(1):33-9. [In Persian] Link

30. Davarinia M, Kian M, Afshani SA. Identifying Factors affecting college students' academic success and failure. HEL. 2020; 13(49):7-35. [In Persian] Link

31. Mirzayikhah M, Abdollahpour A, Veshkouyi H. Influencing factors of educational underachievement among talented students of Semnan University of Medical Sciences. DSME. 2022; 9(1):36-44. [In Persian] Link

32. Zolfaghari M, Janghorbanian Z, Krevan Brojerdi K, Aghaziarati A. Investigation the role of teaching styles and student-teacher interaction in dropped out students' academic achievement motivation. Educ Strategy Med Sci. 2020; 13(3):220-8. [In Persian] Link

33. Celik S, Aytın K, Bayram E. Implementing cooperative learning in the language classroom: opinions of Turkish teachers of English. Procedia Soc Behav Sci. 2013; 70:1852-9. DOI: 10.1016/j.sbspro.2013.01.263

34. Rahimimand M, Abbaspour A. The Relationship between teaching methods (group discussion, questions and answers, scientific demonstrationand lectures) with Student achievement motivation. Educational Psychology. 2016; 12(39):1-24. [In Persian] DOI: 10.22054/jep.2016.4079

35. Gaberson KB, Oermann MH. Clinical teaching strategies in nursing. New York: Springer Publishing; 2010. Link

36. Amini R, Vanaki Z, Emamzadeh Ghassemi H. The validity and reliability of an evaluation tool for nursing management practicum. Iranian Journal of Medical Education. 2005; 5(2):23-31. [In Persian] Link

37. Donaldson I. The use of learning contracts in the clinical area. Nurse Educ Today. 1992; 12(6):431-6. PMID: 1287442 DOI: 10.1016/0260-6917(92)90134-a

38. Khodaei A, Mansourain M, Ganjei S, Asgari H. Strategies for decreasing gap between theory

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-05]

& clinical performance from the viewpoints of nursing students in Tabriz University of Medical Sciences. Res Med Edu. 2016; 8(2):49-59. [In Persian] DOI: 10.18869/acadpub.rme.8.2.49

39. Ajjawi R, Dracup M, Zacharias N, Bennett S, Boud D. Persisting students' explanations of and emotional responses to academic failure. HERD. 2020; 39(2):185-99. DOI: 10.1080/07294360.2019.1664999

40. Najimi A, Sharifirad G, Amini MM, Meftagh SD. Academic failure and students' viewpoint: The influence of individual, internal and external organizational factors. JEHP. 2013; 2(1):22. DOI: 10.4103/2277-9531.112698

41. Schmidt J, Lockwood B. Love and other grades: A study of the effects of romantic relationship status on the academic performance of university students. CSR. 2017; 19(1):81-97. DOI: 10.1177/1521025115611614

42. Loloie M, Haghdoost AA, Bazrafshan A, Okhovati M, Mokhtari AM, Zare M. Factors affecting undergraduate students academic failure in Kerman University of Medical Sciences, Iran; A case control study. SDME. 2017;13(5):505-14. [In Persian] Link

43. Schmid CL. Educational achievement, language-minority students, and the new second generation. Sociol Educ. 2001; 71-87. Link

44. Sadeghi H, Abedini Z, Norouzi M. Assessment of relationship between mental health and educational success in the students of Qom University of Medical Sciences. Qom Univ Med Sci J. 2013; 7(2):17-22. [In Persian] Link

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-05]

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-05]